

III. set AmCham-ovih preporuka za pomoć gospodarstvu

Zagreb, svibanj 2020.

American Chamber of Commerce in Croatia *Američka gospodarska komora u Hrvatskoj*

Sadržaj

Uvod	3
Parafiskalni nameti i neporezna davanja	3
Porez na dobit iz 2019. godine.....	4
Prijeboj međusobnih poreznih dugova.....	5
Oslobođenje plaćanja PDV-a na donacije kod potresa	5
Uvrštavanje neprofitnih ustanova u porezne mjere za pomoć gospodarstvu	6
Ograničenje visine cijena za određene proizvode	7
Ukidanje neradne nedjelje.....	9

Uvod

Američka gospodarska komora u Hrvatskoj podupire nastojanja Vlade Republike Hrvatske da pomogne poduzetnicima kako bi lakše prevladali razdoblje krize uzrokovane pandemijom COVID-19 te osigurali likvidnost i zadržavanje radnih mjesta. Koristimo priliku još jednom ukazati na važnost produljenja vremenskog roka za primjenu mjera Vlade RH za pomoć gospodarstvu. Naime, po završetku izvanrednih okolnosti izazvanih pandemijom, za očekivati je da će biti potrebno određeno vrijeme za ponovno pokretanje djelatnosti koje su bile obustavljene, narudžbe sirovina, kontaktiranje klijenata i uspostavu redovnog radnog ciklusa. Stoga je potrebno već u ovom trenutku razmišljati **o produljenju mjera pomoći gospodarstvu za tri mjeseca po završetku izvanrednih okolnosti**. U slučaju turističkog sektora potrebno je odmah planirati izvanredne mjere pomoći u trajanju od 12 mjeseci u cilju postizanja izvjesnosti poslovanja.

AmCham Hrvatska dodatno pozdravlja nedavno usvojeni Akcijski plan za smanjenje neporeznih i parafiskalnih davanja s ciljem pomoći gospodarstvu. Mišljenja smo da njihova nedovoljna transparentnost, preveliki broj, financijsko opterećenje te administrativna kompleksnost predstavljaju najveća opterećenja poduzetnicima u Republici Hrvatskoj te da se ukidanjem i/ili smanjivanjem parafiskalnih nameta i neporeznih davanja može doprinijeti poboljšanju poslovne klime.

Parafiskalni nameti i neporezna davanja

Poduzetnici u Republici Hrvatskoj plaćaju oko 440 parafiskalnih nameta koji im znatno otežavaju poslovanje. Određeni nameti imaju opće korisnu svrhu, pa bi njihovo ukidanje stvorilo proračunski manjak koji bi se trebao financirati iz drugih izvora, a također postoje brojni nameti koji u financijskom smislu ne predstavljaju veliko opterećenje, no svrha plaćanja je netransparentna. Velik broj indirektnih poreza i davanja predstavlja i administrativno opterećenje u smislu praćenja obaveza samog plaćanja te suviše kompleksnih procedura.

Kao najveće probleme poduzetnici ističu:

- Preveliki broj parafiskalnih nameta
- Netransparentnost
- Financijsko opterećenje
- Kompleksnost procedura
- Administrativno zahtjevno praćenje obaveze plaćanja

Iz tog razloga nužno je usmjeriti se na:

- **Smanjenje ukupnog broja parafiskalnih nameta**
- **Smanjenje financijskog opterećenja koji nameti uzrokuju**

Obzirom na krizu prouzrokovanu pandemijom COVID-19, čiji će negativni učinci imati dugoročan utjecaj na gospodarstvo, AmCham predlaže sljedeće mjere koje se mogu provesti u kratkom roku, uzimajući u obzir da država ima uvid u cjelokupni popis parafiskalnih nameta koje opterećuju gospodarstvo:

1. Redovno ažurirati i javno objaviti detaljan popis svih obaveza koje su poduzetnici obavezni plaćati te svrhu plaćanja zajedno s izvještajem o korištenjem tih sredstava u protekloj godini.
2. Pojednostavniti administrativno praćenje plaćanja nameta na način da se određene obaveze koje su kontinuirane i nemaju preveliki financijski učinak, ali u administrativnom smislu oduzimaju puno vremena grupiraju, ispostavi jedan račun za njihovo plaćanje, a država preuzme obvezu raspodjele prihoda od nameta.
3. Razmotriti zakonsko uređenje za obvezatnost članstva u komorama (HGK i HOK) te iste prevesti na dobrovoljnu osnovu.
4. Kao prioritete za razmatranje dugoročnog ukidanja i/ili daljnjeg smanjenja parafiskalnih nameta na teret gospodarstva predlažemo: spomeničku rentu, doprinos za šume, naknade FINA-e. Predlažemo da se povećanjem interne učinkovitosti nadoknadi dio koji je nastao smanjenjem obveze plaćanja tih nameta.
5. Predlažemo uključivanje članova AmCham-a u rad Povjerenstva za smanjenje i ukidanje parafiskalnih i neporeznih davanja.

Porez na dobit iz 2019. godine

Predlažemo uvođenje mogućnosti prijenosa poreznih gubitaka unazad, odnosno ostvarivanje povrata poreza plaćenog u npr. 2019 godini zbog ostvarenog gubitka u 2020. Sličnu mjeru predložilo je i Ministarstvo financija Republike Češke.

Također predlažemo odgodu, odnosno oslobođenje plaćanja predujmova poreza na dobit u 2020. godini, s obzirom da mjesečni predujmovi nisu obuhvaćeni trenutno važećim COVID mjerama, a s ciljem održavanja likvidnosti gospodarstva.

Prijeboj međusobnih poreznih dugova

Prema Općem poreznom zakonu (članak 129.), porezni obveznik može prebijati dospjela potraživanja prema državnom proračunu s poreznim dugom po osnovi poreza. Zakonsko uređenje ne propisuje ograničenja u prijeboju između različitih poreznih oblika (obzirom da se radi o potraživanjima koja su istovrsna) stoga se do sada nesmetano potraživanje za PDV moglo prebiti s obvezom npr. poreza na dobit ili poreza na dohodak. Međutim, u posljednjih nekoliko mjeseci, praksa je pokazala kako se poduzetnici susreću s određenim poteškoćama pri pokušajima prijeboja međusobnih poreznih dugova iz porezno-dužničkih odnosa, što posljedično ima negativan utjecaj na njihovu likvidnost. Naime, u praksi se događa da se poduzetnicima omogućuje da preplaćeni ulazni PDV mogu iskoristiti isključivo za plaćanje izlaznih PDV obveza (koje su zbog utjecaja krize smanjene). S obzirom da su se poduzetnici našli u zadnjih nekoliko mjeseci u situaciji pretplate PDV-a uzrokovane smanjenom gospodarskom aktivnošću (odnosno smanjenim brojem izlaznih faktura) ili će se naći u situaciji pretplate PDV-a u trenutku ponovnog pokretanja poslovnih aktivnosti te početka povećanih poslovnih inputa (kao npr. povećane narudžbe sirovina) te prije nego što im se isporuke usluga i robe vrate u normalu, AmCham predlaže da se poreznim obveznicima omogući korištenje prava prijeboja poreznih dugova iz porezno-dužničkih odnosa na način da – kao što je to do nedavno i bila praksa – mogu svoje evidentirane obveze na ime poreznog duga bilo koje vrste (npr. poreza na dohodak i obveznih doprinosa za socijalno osiguranje) prebijati s potraživanjima po osnovi PDV-a.

Oslobođenje plaćanja PDV-a na donacije kod potresa

Općim poreznim zakonom definirano je da su porezni obveznici upisani u registar obveznika poreza na dodanu vrijednost prema posebnom propisu, oslobođeni plaćanja PDV-a za isporuke dobara i usluga, obavljene bez naknade ili protučinidbe, potrebnih za borbu protiv učinaka pandemije bolesti COVID-19, do isteka roka od tri mjeseca nakon stupanja na snagu članka 107.a Zakona. Predlažemo da se isti proširi na donacije učinjene kao pomoć kod potresa koji je zadesio Zagreb.

Uvrštavanje neprofitnih ustanova u porezne mjere za pomoć gospodarstvu

S obzirom na neizvjesnost situacije s pandemijom COVID-19, neprofitne ustanove, odnosno obrazovne ustanove privatnih osnivača poput privatnih institucija visokog obrazovanja, očekuju značajno smanjenje aktivnosti u nadolazećoj akademskoj godini, a nisu obuhvaćene donesenim mjerama za pomoć gospodarstvu.

Potpore za poduzetnike u djelatnostima pogođenima Koronavirusom namijenjene očuvanju radnih mjesta određene su na način da poslodavci moraju prikazati da im je narušena gospodarska aktivnost. Neprofitne ustanove, u ovom slučaju obrazovne ustanove privatnih osnivača, nemaju registriranu gospodarsku aktivnost te nisu u mogućnosti dokazati da im je narušen rad, s obzirom da je nastava prenesena u online okruženje.

Ove institucije posluju na principu akademske godine, tj. prihoduju školarine u jesenskom semestru (listopadu) i proljetnom semestru (ožujku) te nisu u mogućnosti prikazati pad prihoda jer na postojeće studente ova situacija nije utjecala u trenutku plaćanja proljetnog semestra. Kod privatnih obrazovnih institucija ovi pokazatelji će biti vidljivi u jesenskom i proljetnom semestru sljedeće akademske godine. Već su sada zaprimljeni brojni upiti roditelja i studenata, koji zbog smanjenja prihoda više nisu u mogućnosti osigurati novac za školarine u narednom razdoblju te studenata iz inozemstva koji su u neizvijenosti zbog zatvorenih granica i straha od ponovnog razbuktavanja virusa.

Sukladno trenutačnim podacima, u sljedećih 6-12 mjeseci očekuje se ukupni pad aktivnosti i prihoda od minimalno 30-40%, što ih stavlja u poziciju financijskog gubitka, unatoč činjenici da im se poslovni model temelji na tzv. "break even-u".

Neprofitne ustanove su također poslodavci koji redovno plaćaju poreze i doprinose, a samim time su dovedeni u nepravednu poziciju prema drugim poslodavcima na tržištu. Stoga predlažemo uključivanje poslodavaca koji su registrirani kao neprofitne ustanove u postojeće mjere za očuvanje radnih mjesta i to posebice:

- Potpore za očuvanje radnih mjesta za nenastavno osoblje koje nema uvjete ni opis radnih mjesta pogodne za rad od kuće (spremačice, domari, portiri i slično).
- Odgode plaćanja poreza na dohodak i doprinosa za sve zaposlene u istom modelu kao i za ostale poslodavce. Idealno, oslobođenja ili umanjenja plaćanja poreza na dohodak i doprinosa za vrijeme trajanja izvanredne situacije, a najmanje na dva mjeseca.

Također predlažemo sljedeće:

- Odgodu plaćanja poreza na dohodak i doprinos za sve vanjske suradnike zaposlene putem ugovora o djelu. Naime, prema Zakonu o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju vanjski suradnici mogu izvoditi do 66% nastave na stručnim studijima koje izvodi najveći dio privatnih visokih učilišta. Trošak isplate honorara po autorskim i ugovorima o djelu je značajna stavka radi čega je svakako potrebno omogućiti ovom sektoru ukidanje poreza i doprinosa na autorske ugovore i ugovore o djelu.
- Oslobođenja plaćanja komunalnog doprinosa, odvoza smeća, RTV pristojbe i slično za vrijeme trajanja izvanredne situacije i neodržavanja nastave u regularnim uvjetima .
- Jednake uvjete po možebitnim izmjenama Zakona o radu kao i za sve ostale poslovne subjekte u Hrvatskoj.

Ograničenje visine cijena za određene proizvode

U Narodnim novinama br. 30/20. od 15. ožujka 2020. objavljena je Odluka o iznimnim mjerama kontrole cijena za određene proizvode (dalje: Odluka) kojom se zbog sprječavanja negativnih učinaka promjena cijena ili zbog sprječavanja monopolističkog određivanja cijena određenih proizvoda propisuju najviše cijene koje se mogu primijeniti u prodaji na veliko i na malo.

Budući da su epidemiološke mjere relaksirane, a radno vrijeme u trgovini produljeno, smatramo da su se ponovno stekli uvjeti za stjecanje poduzetničke slobode pri određivanju cijena proizvoda. Uzevši u obzir različitu strukturu sektora trgovine (veliki trgovački lanci, mali trgovački obrti) te dodatna administrativna opterećenja i susrete s inspekcijom koje poduzetnicima te trenutne mjere donose, smatramo da su se stekli uvjeti za rasterećenje trgovaca i povlačenje ove mjere kako bi sektor sam odredio potrebne cijene koje će ih dugoročno održati na tržištu. Pored toga, sektor trgovine vjeruje da turistička sezona nije nepovratno izgubljena te on mora biti sposoban i za zadovoljavanje povećane potrošnje.

S ciljem normalizacije tržišnih odnosa te omogućavanja opskrbe građana svim potrebnim proizvodima, predlažemo Vladi RH i Stožeru civilne zaštite da preispitaju Odluku koja se odnosi na sljedeće proizvode iz prehrabmenog sektora: brašno, mlijeko i mlijeko u prahu, jaja, šećer, sol, riža, tjestenina, svježe meso, riba, voće i povrće, mesne konzerve, riblje konzerve, jestivo ulje, dječja hrana, dječje pelene, voda za piće, deterdžent za rublje, deterdžent za suđe, sapun.

Kako bi se zadržala ova sposobnost sektora, predlažemo Vladi da ukidanje mjere limitiranja cijena određenih proizvoda stavi u vrh prioriteta kako se opasnost od COVID-19 epidemije bude smanjivala.

Iako prepoznajemo Vladinu namjeru da onemogući nepošteno ostvarivanje dodatnog profita pojedinih trgovaca, što pozdravljamo s dubokog etičkog stajališta, ovom se Odlukom ipak narušavaju konkurentski i tržišni odnosi te prijeti ionako krhkoj tekućoj likvidnosti. Ukoliko se ova mjera održi dulje nego što je potrebno, odnosi na tržištu bi se u značajnoj mjeri narušili. Naime, na povećanje proizvođačkih cijena uzrokovanih manjom proizvodnjom i problemima u logistici, trgovci mogu malo ili vrlo malo utjecati. Pored toga, unatoč spremnosti trgovaca da favoriziraju domaće proizvođače, veliki dio proizvoda čija je cijena limitirana dolazi i iz uvoza. S tog aspekta prijetnja tečajnih poremećaja također je izvjesna, što bi u situaciji poremećaja tečaja ili povećanja proizvođačkih cijena trgovce dovelo u položaj suočavanja s dilemom da pojedine proizvode protuzakonito prodaju ispod nabavne cijene kako bi održali tržišnu poziciju ili da te proizvode uopće ne stavljaju u prodaju. U oba slučaja, rezultat je umjetno stvorena nestašica. Duboko vjerujemo da Vlada, kao i sektor, želi izbjeći ovaj scenarij.

Ukidanje neradne nedjelje

Odluka o privremenoj mjeri zabrane rada nedjeljom i neradnim danima ima nekoliko negativnih posljedica:

1. Diskriminatorni efekt

Određena samoregulacija tržišta već postoji jer prodajni objekti sami odlučuju ne raditi nedjeljom u onim područjima i periodima u kojima za to nema potrebe. Zbog velikih diskrepancija u veličini objekta, tipovima trgovine, tipovima geografskih područja, periodima u godini, vremenskim uvjetima, potrebama različitih tipova radnika (stalni zaposlenici, studenti i učenici, sezanci ili „vikendaši“) te razlikama u poslovnim modelima, donošenje ovakvih nedefiniranih mjera uz neutemeljene iznimke može dovesti do velikog nereda na tržištu. Upravo donošenjem ovakvih mjera, nehotice može doći do toga da se stvori konkurentna prednost za neke, dok se druge diskriminira.

2. Porast nezaposlenosti

Trenutna zabrana rada nedjeljom i neradnim danima u trgovini neizbježno će dovesti do smanjenja broja radnih mjesta. Zbog smanjenih prihoda uslijed uskraćivanja mogućnosti obavljanja djelatnosti trgovine na malo i veliko nedjeljom, kada je promet u toj djelatnosti po dostupnim podacima 20% ukupnog tjednog prometa, poslodavci će biti prisiljeni otpustiti dio svojih radnika i već su u postupku izrade planova i prilagodbe poslovnih strategija. Ti će radnici posljedično pasti na teret državnog proračuna.

Mjera također dovodi u pitanje i sezonsko zapošljavanje koje je svedeno na minimum, odnosno brojni poslodavci uopće nisu otpočeli s istim. Najave su da se sezonsko zapošljavanje planira smanjiti za 80%.

Prema izračunima koje su trgovački lanci, robne kuće i trgovački centri radili krajem travnja, proizlazi da je u širokom prosjeku 11% radnika višak zbog oduzimanja jednog radnog dana, što dovodi do zaključka da će ti radnici biti otpušteni tijekom svibnja i lipnja. Realan broj nezaposlenih se povećava zbog izglednog neobnavljanja ugovora radnicima s ugovorom na određeno vrijeme (ti radnici čine oko 20% radne snage u trgovini).

Većina trgovačkih lanaca ne planira uzeti Vladinu pomoć za zadržavanje radnih mjesta jer se veliki trgovački lanci ne oslanjaju na kratkoročne mjere u kreiranju svojih poslovnih planova.

3. Pad gospodarskih aktivnosti

Pad prometa u trgovini u prva četiri dana svibnja u odnosu na isto razdoblje prošle godine iznosi oko 30%. Austrijski primjer otvaranja trgovina nedjeljom, a koje tradicionalno ne rade, najbolje pokazuje koliko je rad trgovina nedjeljom važan element za gospodarski oporavak od posljedica pandemije COVID-a 19.

Svako ograničavanje osobne potrošnje neminovno će rezultirati značajnim smanjenjem punjenja već preopterećenog državnog proračuna. Važna stavka prihodovne strane državnog proračuna jest upravo naplata PDV-a, a nedjelja čini u prosjeku 20% tjednog prometa u trgovini.

S obzirom na vrhunske rezultate rada Stožera za civilnu zaštitu Republike Hrvatske i dobru epidemiološku sliku u državi, smatramo da bi se trebalo uzeti u obzir omogućavanje rada u trgovini i nedjeljom te neradnim danima, a po važećim uputama Stožera u vezi dezinfekcije i fizičke distance za vrijeme kupovine.

Za dodatne informacije molimo kontaktirajte:
Američka gospodarska komora u Hrvatskoj
Andrea Doko Jelušić,
Izvršna direktorica
T: 01 4836 777
E: andrea.doko@amcham.hr